

UCHWAŁA NR 202/XXVII/2021
RADY GMINY TRZEBIELINO

z dnia 19 maja 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15, ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2020, poz.713 ze zm.) oraz art. 176 pkt.1 i art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 poz. 821 ze zm.)

Rada Gminy w Trzebielinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Trzebielino.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia .

Przewodniczący Rady

Jerzy Tarnowski

Załącznik do uchwały Nr 202/XXVII/2021
Rady Gminy Trzebielino
z dnia 19 maja 2021 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Trzebielino na lata 2021-2023

Trzebielino 2021

Spis treści

1. Wprowadzenie	str.3
2. Diagnoza sytuacji rodziny w gminie Trzebielino	str.4
3. Cele Programu	str.16
4. Adresaci Programu	str.21
5. Przewidywane efekty Programu	str.21
6. Partnerzy Programu	str.22
7. Monitoring i ewaluacja	str.22
8. Źródła finansowania	str.23
9. Podsumowanie	str.23

1. Wprowadzenie

Rodzina to pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze dziecka. Powinna zatem spełniać zadania, które określić można jako zaspokojenie potrzeb biologicznych, psychicznych, społecznych, emocjonalnych, poczucia więzi i przynależności. Występowanie więzów biologicznych lub adaptacji, podziału na określone role, wzajemnych oddziaływań, a także wspólnego charakteru grupy stanowi warunek niezbędny do zaistnienia rodziny. Taka grupa ludzi odpowiada za rozwój dziecka, stanowi źródło wzorców zachowań i działania, odpowiedniego rozumienia ról pełnionych w społeczeństwie, a także pewnego systemu wartości. To w rodzinie dziecko powinno zdobywać pierwsze doświadczenia, doznawać pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswajać wzorce i zasady współżycia.

Pomiędzy członkami rodziny zachodzą liczne relacje interpersonalne. Dlatego ważne jest zrozumienie przez dziecko określonych ról poszczególnych członków rodzin, aby możliwe było zbudowanie sieci wzajemnych wpływów, kształtujących i modyfikujących się wraz z upływem czasu oraz adekwatnych do przemian zachodzących w składzie lub działalności rodziny.

Rodzina, jako najważniejsze środowisko wychowujące, ma decydujący wpływ na przyszły kształt i strukturę osobowości dziecka. Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz, angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka, należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych, bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny.

Działania pomocowe skierowane do rodzin odznaczają się niską efektywnością kiedy brak jest spójności i koordynacji działań poszczególnych instytucji, co w konsekwencji prowadzi do uzależnienia od instytucji pomocowych. Zachodzi zatem konieczność zmiany pracy z rodziną poprzez podjęcie działań skierowanych na problemy rodziny i dążenie do ich prawidłowego rozwiązania. Działania te wymagają wielopłaszczyznowego rozpoznania sytuacji osób i rodzin oraz podjęcia zintegrowanych działań instytucji, które zostały powołane do pracy z rodziną i jej wspierania.

Ponadto wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej i innych służb, zmierzający do przywrócenia naturalnych więzi i normalizacji życia rodzinnego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje na konieczność opracowania 3-letnich programów wspierania rodziny, współpracy instytucji wspierających rodzinę z dzieckiem poprzez działania profilaktyczne, pomoc pracownika socjalnego, asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz innych podmiotów powołanych do wspierania rodziny.

Podmiotem wskazanym do realizacji tego zadania na szczeblu gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie, działający w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r., która definiuje pomoc społeczną jako instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia i możliwości.

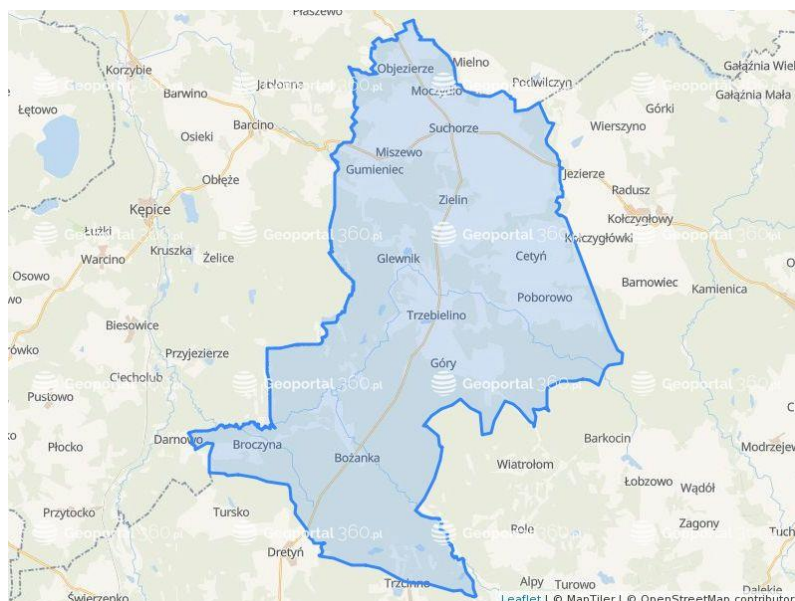
Gminny Program wspierania Rodziny jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzebielino.

2. Diagnoza sytuacji rodziny w gminie Trzebielino.

Gmina Trzebielino położona jest w zachodniej części Województwa Pomorskiego, w Powiecie Bytowskim i jest jedną ze 123 gmin województwa, w tym jedną z 98 gmin wiejskich i miejsko – wiejskich oraz jedną z 10 gmin powiatu. Gmina dzieli się na 11 sołectw.

Źródło: www.wikipedia.org

Źródło: www.geoportal360.pl

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie jest jednostką samorządu terytorialnego będącą instytucją pomocy społecznej na terenie gminy Trzebielino, realizującą zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, która to ustawa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3 cyt. ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Dysponuje szeregiem metod i środkami, aby skutecznie wspierać rodziny.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających ze wsparcia Ośrodka w ramach ustawy o pomocy społecznej oraz ich udział procentowy w stosunku do wszystkich mieszkańców gminy Trzebielino w latach objętych niniejszą diagnozą, tj. od 2017 do 2020 roku

Tabela 1: Liczba beneficjentów w ramach ustawy o pomocy społecznej.

	Liczba ludności w gminie ogółem - stan na 31 grudnia danego roku	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej	Udział % beneficjentów pomocy społecznej do ogólnej liczby ludności w gminie
2017	3757	307	8,17
2018	3741	270	7,22
2019	3729	284	7,26
2020	3723	243	6,52

Źródło: dane USC w Trzebielinie oraz sprawozdania roczne GOPS w Trzebielinie.

Jak wynika z zamieszczonych w tabeli danych, spada liczba mieszkańców gminy, a co za tym idzie, maleje liczba beneficjentów pomocy społecznej.

Przyczyny przyznawania pomocy przez tutejszy Ośrodek w ramach ustawy o pomocy społecznej w latach 2017-2020 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 : Powody przyznania pomocy w ramach ustawy o pomocy społecznej.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Ubóstwo	18	25	21	21	26	29	23	24
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	2	3	4	4	2	3	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	12	10	9	18	39	37	35	89
Bezrobocie	115	92	65	57	361	308	217	186
Niepełnosprawność	77	73	65	56	190	187	145	106
Długotrwała lub ciężka choroba	100	96	87	69	246	237	190	134
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	44	56	46	35	178	245	203	137
- rodziny niepełne	27	27	22	18	86	94	73	52
- rodziny wielodzietne	9	14	12	10	58	91	83	65
Alkoholizm	16	16	14	22	20	22	20	25
Narkomania	0	0	0	2	0	0	0	5
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	1	0	3	0	1	0	4
Przemoc w rodzinie	1	1	0	1	1	1	0	2

Źródło: Sprawozdania roczne GOPS w Trzebielinie.

Do najczęstszych trudnych sytuacji życiowych rodzin, które zmuszają do wnioskowania o pomoc w tut ośrodku, zaliczyć należy w kolejności: bezrobocie, długotrwałą chorobę i niepełnosprawność.

Ustawowymi formami pomocy materialnej przyznawanymi przez Ośrodek są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy/jednorazowy, zasiłek celowy z tytułu zdarzenia

losowego, zasiłek celowy na zakup żywności w ramach programu rządowego, zasiłek stały z tytułu klęski żywiołowej.

Tabela 3 przedstawia dane dotyczące form pomocy finansowej, przyznanej w latach 2017-2020 w ramach ustawy o pomocy społecznej.

Tabela 3. Liczba świadczeniobiorców i kwota świadczeń w latach 2017-2020 dla poszczególnych form pomocy.

	2017		2018		2019		2020	
	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń
Zasiłki stałe	47	233 803	46	228 782	46	244 053	43	229 490
Zasiłki okresowe	40	46 502	35	44 197	25	19 880	16	18 981
Zasiłki celowe	71	44 136	60	49 729	54	33 234	51	32 667

Źródło: Sprawozdania roczne GOPS w Trzebielinie.

Z przedstawionego zestawienia wynika, że maleje liczba osób korzystających z w/w form pomocy.

W ramach pomocy niefinansowej Ośrodek organizuje usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, opłaca składkę na ubezpieczenie zdrowotne, organizuje pracę socjalną, zapewnia schronienie, posiłek i niezbędną odzież, w razie konieczności i braku rodziny organizuje i finansuje pogrzeb, a także kieruje i partycypuje w odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Tabela 4. Liczba świadczeniobiorców i kwota świadczeń w latach 2017-2020 dla poszczególnych form pomocy.

	2017		2018		2019		2020	
	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń	Liczba osób	Kwota świadczeń
Schronienie	2	36 000	2	36 000	1	15 506	2	23 044
Odpłatność za DPS	4	102 119	5	161 759	5	193 451	5	198 691
Dożywianie - zakup posiłków	183	148 509	164	145 052	142	108 846	123	60 862
Praca socjalna	153	-	138	-	161	-	116	-
Usługi opiekuńcze	5	12 461	5	7 318	6	28 256	8	18 056
- w tym specjalistyczne (dzieci)	2	7 840	1	3 160	2	5 070	1	9 900

Źródło: Sprawozdania roczne GOPS w Trzebielinie.

Wg danych ośrodka każdego roku rośnie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze na terenie gminy, szczególnie dla osób powyżej 60 roku życia i niepełnosprawnych. Rodziny bowiem nie zawsze są w stanie sprawować samodzielnie należyłą opiekę nad osobami zależnymi chociażby z powody obowiązków zawodowych. Nastąpiła też zmiana tradycyjnego modelu rodziny, odejście od modelu rodziny wielopokoleniowej. W takich sytuacjach niezbędne jest wsparcie w postaci usług opiekuńczych.

Nie wszyscy zainteresowani jednak mogą skorzystać z pomocy ośrodka w tym zakresie, część posiłkuje się pomocą sąsiedzką, najbliższej rodziny bądź prywatnie zatrudnia opiekunki. Należy zaznaczyć jednak, że potrzeby w tym zakresie stale rosną.

W przypadku konieczności zapewnienia usług całodobowych oraz w związku z brakiem osób, które mogłyby je świadczyć, niezbędne staje się umieszczenie w domu pomocy społecznej. Gmina nie posiada placówek zapewniających całodobową opiekę i wsparcie, dlatego mieszkańcy kierowani są do najbliższych placówek, najczęściej w powiecie bytowskim czy słupskim. Na terenie gminy obserwuje się wzrost zapotrzebowania na taką formę pomocy. Wzrastają też koszty utrzymania mieszkańca w takich placówkach; w chwili

obecnej średni miesięczny koszt pobytu to 4 600,00 zł, z czego znaczna część pokrywana jest ze środków własnych gminy (jak w tabeli 4).

Maleje liczba dzieci, którym ośrodek, na wniosek rodzica, zakupuje posiłek w ramach programu rządowego - pod nazwą „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”-do 2018r., od 2019r. „Posiłek w szkole i w domu”. Powodem może być fakt, że część dzieci korzysta z takiej formy wsparcia w ramach programu gminnego Karty Dużej Rodziny Gminy Trzebielino. Wzrasta natomiast potrzeba korzystania z posiłku wśród osób po sześćdziesiątym roku życia. Wiąże się to z faktem, że osoby takie to osoby z niepełnosprawnościami, samotne, borykające się z szeregiem problemów zdrowotnych. W takich środowiskach często świadczone są więc usługi opiekuńcze, a także ośrodek zapewnia pomoc w postaci gorącego posiłku.

W ramach pomocy niefinansowej ośrodek od m-cia maja 2017 roku zajmuje się dystrybucją produktów żywnościowych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, we współpracy z Bankiem Żywności w Słupsku.

Tabela 5; Liczba rodzin i wartość pomocy – pomoc żywnościowa w ramach PO PŻ

	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin/ świadczeniobiorców	185/450	197/500	199/350 -	149/400
Tonaż ogółem	19,1	23,5	16,4	16,6
Liczba wydanych paczek ogółem w szt.	1743	3 440	1 964	1 750
Wartość pomocy ogółem w zł	85 857	113 120	83 345	75 245

Źródło: sprawozdania GOPS w Trzebielinie.

Pomoc w postaci paczki żywnościowej przyznawana jest na podstawie ustawy o pomocy społecznej, dla osób najbardziej potrzebujących, wg kryterium dochodowego oraz z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji życiowej i rodzinnej beneficjenta. Skład paczki żywnościowej na każdy kolejny rok (czyli Podprogram) ustala Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Ta forma wsparcia cieszy się wśród mieszkańców gminy dużym zainteresowaniem i popularnością.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również ustawę o Karcie Dużej Rodziny, jako kolejną formę wsparcia dla rodzin.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Z tej formy wsparcia skorzystało już wiele rodzin wielodzietnych na terenie gminy, tym bardziej, że od 2019 roku karta przysługuje także wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, nie tylko rodzicom dzieci małoletnich (oraz tym dzieciom).

Poniższa tabela prezentuje dane liczbowe beneficjentów karty dużej rodziny oraz gminnego programu Karta Dużej Rodziny w Gminie Trzebielino, przyjętego Uchwałą Nr 44/X/2015 Rady Gminy Trzebielino z dnia 17 czerwca 2015 roku.

Tabela 6; Liczba rodzin i wartość świadczeń – karta dużej rodziny.

	2017		2018		2019		2020	
	Liczba rodzin/ świadczeniobiorców	Wartość świadczeń w zł	Liczba rodzin/ świadczeniobiorców	Wartość świadczeń w zł	Liczba rodzin/ świadczeniobiorców	Wartość świadczeń w zł	Liczba rodzin/ świadczeniobiorców	Wartość świadczeń w zł
Ustawa o Karcie Dużej Rodziny	13/66	-	11/55	-	163/143	-	22/57	-
Karta Dużej Rodziny w Gminie Trzebielino	37/112	40 992	48/146	45 318	60/167	50 849	54/161	40 801

Źródło: Sprawozdania roczne GOPS w Trzebielinie.

Program dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny w Gminie Trzebielino” w obecnej formie zakłada dwie formy wsparcia dla rodzin posiadających ogólnopolską kartę dużej rodziny, a mianowicie:

- ulgi w opłatach za gospodarowanie segregowanymi odpadami komunalnymi w wysokości 5 zł na trzecie i każde kolejne dziecko,

- korzystanie przez dzieci z rodzin wielodzietnych z żywienia w szkołach i formach opieki przedszkolnej na terenie gminy Trzebielino, z odpłatnością w wysokości 1 zł w wymiarze miesięcznym za każde dziecko.

Koszt wymienionych ulg przedstawiony jest w tabeli 6, a ponosi go gmina Trzebielino ze środków własnych. Każdego roku koszt dopłaty do odpadów komunalnych i dożywiania rośnie z uwagi na coraz większą liczbę rodzin wielodzietnych na terenie gminy, a tym samym duże zainteresowanie programem.

Jedną z najbardziej popularnych wśród mieszkańców gminy form wsparcia rodziny jest wypłata przez tut. ośrodek świadczeń związanych z wychowaniem dzieci, niepełnosprawnością, tj. realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci-500+, ustawy o systemie oświaty- w zakresie stypendium i zasiłku szkolnego.

Tabela 7: Liczba rodzin i kwota świadczeń – świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, świadczenia wychowawcze, dobry start, stypendium szkolne.

	2017		2018		2019		2020	
	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Kwota świadczeń
świadczenia rodzinne	274	1 663 397	258	1 932 255	238	1 965 166	237	2 048 134
świadczenia z funduszu alimentacyjnego	17	136 480	15	131 180	15	111 000	14	110 052
świadczenia wychowawcze 500+	311	2 948 000	295	2 771 887	409	3 319 339	417	4 101 852
świadczenie „Dobry start” 300+	-	-	240	136 200	259	132 000	266	146 010
stypendium szkolne	54	100 262	39	90 570	38	96 200		47 490

Źródło: sprawozdania roczne GOPS w Trzebielinie.

Z zebranych powyżej danych wynika, że na przestrzeni lat objętych diagnozą utrzymuje się tendencja malejąca w zakresie udzielania świadczeń finansowych z pomocy społecznej. Podobną tendencję obserwuje się w zakresie udzielania świadczeń w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych czy też świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Tu przyczyna leży po stronie kryterium dochodowego, które pozostaje niezmiennie od lat, przy wzroście minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Wzrasta natomiast zapotrzebowanie na pomoc niefinansową w postaci chociażby usług opiekuńczych, szczególnie wśród osób starszych. Dlatego tak ważnym okazał się program ministerialny pn. „Wspieraj seniora”, który ośrodek realizuje od października 2020 roku, a z którego skorzystało w ostatnich trzech miesiącach 2020 roku 20 seniorów.

Jednak przyczyny udzielenia pomocy mieszkańcom naszej gminy pozostają niezmiennie od lat. Znaczna liczba beneficjentów pomocy społecznej to osoby borykające się z bezrobociem, niepełnosprawnością, w dalszej kolejności ograniczeniami wynikającymi z ciężkich bądź przewlekłych chorób.

Wszystkie te zjawiska mają kolosalny wpływ na zachowania patologiczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, na środowisko rodzinne. Bezrobociu często niestety towarzyszy alkoholizm i przemoc w rodzinie. Niepełnosprawność i długotrwałe choroby powodują nierzadko ograniczenia w możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Znaczącą część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od alkoholu, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemach wychowawczych w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniających się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości. Czynniki dysfunkcyjne wpływające negatywnie na rodzinę skutkują umieszczaniem dzieci w pieczy zastępczej.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
2. występuje problemem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,

3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi zaniedbując potrzeby osób zależnych.

Podjmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej społeczeństwo nastawione jest na konsumpcjonizm. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Pracownicy socjalni i asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebielinie w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Szeroki zakres dysfunkcji w rodzinie wymaga wdrożenia szeregu form pomocy pozafinansowej np. w postaci poradnictwa specjalistycznego czy szeroko rozumianej pracy socjalnej oraz indywidualizacji tych świadczeń, a także stosowania instrumentów wskazanych w ustawie o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej np. asystent rodziny czy też rodziny wspierające.

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Ośrodek pomocy prowadzi pracę socjalną z rodzinami tych dzieci pod kątem ich powrotu do rodzin biologicznych.

Poniższa tabela prezentuje liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny przez kolejne cztery lata.

Tabela 8; Liczba rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny i liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych asystenturą	13	15	15	15
Liczba dzieci w tych rodzinach	48	42	40	38
Liczba dzieci w pieczy zastępczej	6	11	16	16
Koszt pobytu dzieci w pieczy ogółem w zł	35 063	63 641	97 701	120 545

Źródło: Sprawozdania roczne GOPS w Trzebielinie oraz materiały własne asystenta rodziny.

Powyższa tabela prezentuje także liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz koszty związane z pieczą, które ponosi gmina Trzebielino.

Odebranie dziecka biologicznej rodzinie i umieszczenie go w instytucjonalnej bądź rodzinnej pieczy zastępczej to działanie ostateczne, podejmowane tylko wtedy, kiedy dalszy pobyt dziecka w rodzinie zagraża jego bezpieczeństwu.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy na przestrzeni ostatnich lat znacznie wzrosła. Przyczyn tego zjawiska jest wiele. Do najważniejszych należy niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców, przemoc, uzależnienia czy zaniedbywanie obowiązków wychowawczych względem dzieci. Dziecko trafia do pieczy na podstawie postanowienia sądu, a w kosztach jego utrzymania partycypuje gmina, na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela 9; Czas pobytu dzieci w pieczy wg stanu na 31 grudnia 2020 roku.

Czas pobytu w pieczy zastępczej	Liczba dzieci
Do roku	1
Od roku do dwóch lat	8
Od dwóch lat do trzech lat	3
Powyżej trzech lat	4

Źródło: dane GOPS w Trzebielinie.

Z rodzinami, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, nadal pracuje asystent rodziny w celu powrotu dzieci w środowisko rodzinne. Jednak czym dłuższy pobyt dziecka w pieczy, tym szanse na powrót w środowisko rodzinne maleją. Niestety na przestrzeni ostatnich lat żadne dziecko umieszczone w pieczy nie powróciło w rodzinne środowisko. Zdarza się jedynie urlopowanie dzieci np. w czasie wakacji czy świąt, do rodzin.

W Gminie Trzebielino działa również Gminny Zespół Interdyscyplinarny. W skład Zespołu wchodzi pracownicy socjalni, pedagodzy szkolni, kuratorzy sądowi, przedstawiciel Policji, Prokuratury, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zespół spotyka się średnio co 6 tygodni, rozpatruje sprawy związane z przemocą w rodzinie i opieką nad dziećmi. W ramach Zespołu funkcjonują grupy robocze tworzone do pracy z konkretną rodziną i sytuacją. Współpraca w ramach Zespołu daje możliwość wdrażania interdyscyplinarnych równoległych działań naprawczych w rodzinie.

Powyższa diagnoza obrazuje sytuację rodzin w gminie Trzebielino. Z nieprawidłowym funkcjonowaniem rodziny wiążą się takie zjawiska jak alkoholizm, przemoc, rozwody, sieroctwo społeczne, brak właściwej opieki rodzicielskiej, nieporadność życiowa, nieprzystosowanie społeczne dzieci i młodzieży – czyli kłopoty w szkole, przestępczość i demoralizacja wśród nieletnich, ale także ubóstwo i bezrobocie-choć na coraz niższą skalę.

Szerokie spektrum działania w postaci wsparcia socjalnego rodzin z dziećmi, jakie zapewnia Ośrodek, wpływa na poprawę warunków życia tych rodzin. Jednak jakość tego życia w niektórych przypadkach, mimo wsparcia materialnego, znacznie odbiega choćby od ogólnie przyjętych, minimalnych standardów. Nadal znaczna część rodzin boryka się z problemami, które zmuszają do korzystania z pomocy socjalnej, materialnej, asystentury tutejszego Ośrodka. Nadal mają miejsce sytuacje, że rodzina zmuszona jest korzystać z pomocy wielotorowej i wieloetapowej, tj. zespołu interdyscyplinarnego czy asystenta rodziny.

Ponieważ występujące w rodzinie problemy niejednokrotnie są bardzo złożone, wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań, a także koordynacji działań wszystkich instytucji zaangażowanych w proces wspierania rodziny.

Dlatego mając na względzie skalę zjawisk negatywnych, przedstawionych w powyższej diagnozie, nadal istnieje potrzeba wielotorowego wspierania rodzin przez gminę, nie tylko w postaci programów socjalnych, ale przede wszystkim w postaci wsparcia pozamaterialnego czyli pracowników socjalnych i asystentury rodzinnej.

3. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Trzebielino.

3.1 Cel główny.

Celem głównym programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu oraz profilaktyka środowiska lokalnego.

3.2 Cele szczegółowe.

Do realizacji poszczególnych celów będą prowadziły działania, których wybór zostanie poprzedzony szczegółową analizą sytuacji danej rodziny. Podstawowym narzędziem służącym do diagnozy jest wywiad środowiskowy, przeprowadzony przez pracownika socjalnego.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci oraz kształtowanie wartości i norm związanych z wychowaniem.

Działania profilaktyczne winny być skierowane przede wszystkim do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich lub zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik realizacji
Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.			
Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Przyczyny udzielania pomocy. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.
Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.	2021- 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba i rodzaj działań. Liczba osób objętych wsparciem.

Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia	2021- 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy Placówki oświatowe	Liczba i rodzaj działań
Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej.
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart. Liczba osób, które ukończyły terapię.
Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki oświatowe Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.
W zależności od zdiagnozowanych potrzeb – zapewnienie opieki rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez wsparcie asystenta rodziny.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba asystentów pracujących na rzecz mieszkańców gminy. Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta.

Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy PCPR	Liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego.
Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie działalności edukacyjno-kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	2021-2013	Szkoły z terenu Gminy Stowarzyszenia Sołectwa Biblioteka – Gminne Centrum Kultury	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych zajęciach.
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin z dziećmi.			
Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom z dziećmi.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba i formy udzielonej pomocy. Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą.
Objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba dzieci korzystających z posiłków.
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Placówka opieki zdrowotnej Szkoły	Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem.

Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach.
Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.			
Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin przeżywających trudności.
Kierowanie osób uzależnionych na leczenie.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba osób, które ukończyły terapię.
Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w pracę z poszczególnymi rodzinami.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Policja	Liczba założonych i zakończonych procedur Niebieskich Kart.
Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej .	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy	Liczba rodzin objętych pomocą.

Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny.	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Sąd Rejonowy- Wydział Rodzinny i Nieletnich	Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny.
Udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.	2021 - 2023	Pracownicy socjalni Asystent rodziny	Liczba szkoleń i konferencji.
Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą	2021 - 2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Placówki opieki zdrowotnej GKRPA	Liczba podejmowanych interwencji kryzysowych. Ilość godzin dokonanego nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego. Ilość rodzin korzystających z profesjonalnej pomocy

4. Adresaci Programu.

Adresatami Programu są rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Trzebielino przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodziny dotknięte bezrobociem, ubóstwem, doświadczające przemocy domowej, przeżywające trudności w związku ze stanem zdrowia członków rodziny, dotknięte uzależnieniami od alkoholu, narkotyków bądź innych używek, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej czy ograniczeniem władzy rodzicielskiej.

5. Przewidywane efekty Programu.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego poprzez poprawę funkcjonowania rodzin w środowisku,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,

- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia, dla rodziny i dziecka,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki zaangażowane w pomoc rodzinie,
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz poprawnych relacji rodzinnych, zmiana postaw społecznych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie prawidłowych funkcji rodziny,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wpierania rodziny.

6. Partnerzy Programu.

- ❖ Urząd Gminy w Trzebielinie
- ❖ Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Trzebielinie
- ❖ Placówki szkolne na terenie Gminy Trzebielino
- ❖ Posterunek Policji w Kołczygłowach
- ❖ Sąd Rejonowy w Miastku
- ❖ Biblioteka – Gminne Centrum Kultury w Trzebielinie
- ❖ Zakłady Opieki Zdrowotnej
- ❖ Organizacje pozarządowe z terenu Gminy Trzebielino
- ❖ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie
- ❖ Sołectwa z terenu gminy Trzebielino.
- ❖ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Miastku

7. Monitoring i ewaluacja.

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

8. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań Programu będą środki finansowe z budżetu gminy Trzebielino, budżetu państwa oraz środki pozyskiwane z innych źródeł, jak również środki własne podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.

9. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Trzebielino na lata 2021 - 2023 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami.

Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny.

Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.